Melanchton b.v. heette Schwarzerde, d. i. zwarte aarde, doch vertaalde zijn naam in 't Grieksch. Dr. Bar d. i. Beer, noemde zich met den Latijnschen naam Ursinus. Zoo kennen we ook Lutherus, Calvinus, Grotius en vele anderen. Thans is dit gebruik, zeer terecht, afgeschaft.

Descartes was door de Jezuieten opgevoed, en bleek een zeer schrandere knaap te zijn. Hij had echter geen lust onder hun leiding te blijven, nog minder om geestelijke te worden, maar ging in den krijgsdienst. Begeerig om nu ook met vreemde landen kennis te maken, begaf hij zich naar Nederland, en kreeg een plaats in het leger van Prins Maurits. Later weer vocht hij onder de keizerlijke troepen in Duitschland. Zoo diende hij nu eens de eene zaak dan de andere. Zijn doel was de wereld, de menschen en nog veel meer te leeren kennen.

Op zijn 25ste jaar had hij al heel wat beleefd en hier en daar gezworven. Toch ging hij nog weer aan 't reizen. Ten slotte echter vestigde hij zich in ons land, waar hij de meeste vrijheid genoot. Echter bleek ook hier nog zijn woelzieken aard, wijl hij nu hier dan daar woonde. Ten slotte ging hij op verzoek der koningin van Zweden naar dat land (hij had hier een 25 jaar gewoond) doch stierf eenige maanden na zijn aankomst in het noorden.

Dat nu Descartes niet van de Jezuiten hield, geen geestelijke wilde worden, was zeer goed, maar dat hij allen godsdienst verwierp was zeer verkeerd en gevaarlijk. De apostel Paulus zegt nadrukkelijk: Zie toe dat niemand u als een roof verovere, door de philosophie, waarmee hij niet *alle* philosophie bedoelt, maar de valsche Gricksche wijsbegeerte van zijn tijd. Wat die leerde en werkte had de apostel zelf te Athene ondervonden, toen men hem bespotte wegens zijn prediking van Jezus Christus en de opstanding der dooden. Tegen de „valschelijk aldus genaamde wetenschap" waarschuwt ons de apostel. 't Is dezelfde die tegenwoordig ook zoo velen verleidt, vooral jonge menschen.

Deze valsche wetenschap nu, werd ook door Descartes omhelsd en beschreven in een aantal boeken, die meestal hier in Nederland zijn opgesteld en uitgegeven. Vele menschen hier en elders lazen die Latijnsche werken, namen wat er in staat in hun hoofd op, en hielden het voor waarheid. Ik kan u moeilijk uitleggen, waarin wat Cartesius leerde bestond. Laat mij alleen zeggen, dat hij als grondbeginsel stelt, het volkomen twijfelen aan alle eigen kennis, aan de zekerheid van wat wij meenen te weten. 't Eenige wat vaststaat is dat ik besta, wijl ik denk. Daarom was zijn stelregel de Latijnsche spreuk die dat uitdrukt: *Cogito ergo sum.* Descartes was tengevolge van deze leer een volslagen ongeloovige, die zijn wijsheid niet zocht in God, maar in zijn eigen denkkracht, en wat die vond voor waar hield. Velen echter volgden hem, gelijk het helaas altijd gaat, als iemand met zijn eigen wijsheid komt. Want ons verstand verduisterd door de zonde, wil daar wel aan. Ook in dezen zin is het waar wat de Heere God zegt: Mijn gedachten zijn niet uw gedachten.

't Was natuurlijk dat vele vromen en godvreezenden tegen de leeringen van Descartes opkwamen. Vooral de leeraars bestreden zijn verderfelijke dwalingen, zijn stellingen die tegen Gods Woord ingingen. Zelfs werd de studie van zijn werken verboden. Doch dit baatte weinig. Want het kwaad zat te diep. Velen grepen toch naar Cartesius' boeken en zijn wijsbegeerte heeft invloed tot nu toe.

Descartes heeft niet lang geleefd. Hij werd slechts 54 jaar oud. Toch heeft hij als wijsgeer, als natuurkenner en wiskunstenaar ook, een naam gemaakt boven velen. Doch de groote vraag is niet, vrienden, of ge een grooten naam maakt in de wereld, maar wel of ge den Naam boven alle namen eert, en eens een nieuwen naam zult dragen, welken niemand kent, dan die hem ontvangt.

't Was noodig dit u eerst te vertellen, gelijk straks duidelijk zal worden.

In den eersten tijd na zijn aankomst had Bernard het tamelijk druk. Hij had, ouder gewoonte, de studie met allen ijver opgevat. Maar daarbij moest hij bezoeken afleggen bij verschillende heeren, die door vader hem waren aangewezen, bij den predikant bij wien hij voor zijn belijdenis zou leeren en dergelijken, en niet het minst bij verschillende vrienden. Want behalve Frederik en Joris, den aanstaanden dokter, waren hier nog ettelijke jongelui, die vroeger bij Mr. Liefkens hadden gewoond. Verscheidene van hen waren ook leden van het gezelschap, waar Bernard al dadelijk was ingeleid.

Toen Bernard eindelijk de lieden gevonden had, bij wie hij door vaders zorg zijn woonplaats zou nemen, bespeurde hij, dat het menschen waren, geheel in den geest zijner ouders, godvreezend. In 't eerst vond hij dit recht aangenaam. Bij Mr. Liefkens was men wel voor deugd en goede zeden, en werd ook des morgens en des avonds in den Bijbel gelezen, en de Meester eischte, dat ieder eerbied daarbij betoonde. Maar toch had Bernard altijd den indruk gehad, dat men den dienst des Heeren beschouwde als een soort van schuldige plicht, soms wel eens lastig, maar waar niet aan te ontkomen viel. Was aan die plicht voldaan, dan scheen men te denken: Nu hebben wij den Heere voor van daag het Zijne gegeven, en kunnen verder ons hart alleen zetten op de dingen dezer wereld. In 't huis waar Bernard nu gekomen was, ging het geheel anders toe, en kon men zien wat het Schriftwoord beduidt: „Dient den Heere met blijdschap." Man en vrouw vreesden God en hadden lust aan zijn geboden. Hun kinderen voedden zij op in de leer en de vermaning des Heeren. 't Was Bernard in dat gezin vaak, als vertoefde hij nog in het ouderlijke huis en hij verblijdde zich, dat hij bij zulke menschen een woning had gevonden. Hij gevoelde, al kon hij het ook doen, toch geen lust om den grooten heer te spelen, en zich hooghartig ver van hen te houden, gelijk menig student zou gedaan hebben. Trouwens onze Bernard was nog jong, doch daarbij bezat hij tot zijn geluk, geen hart dat neigde tot de grootheid des levens of tot ijdele zelfverheffing. Dat hij echter weer aan andere gevaren bloot stond, zou blijken.

Van het gezelschap dat bij Frederik saamkwam, was onze vriend weldra een zeer ijverig lid. Schoon de jongste, bleek hij weldra geenszins de minste. Toen hij pas in den kring verscheen, had meer dan een geglimlacht over het dikke boertje, uit het Polderland. En voor die benaming bestond zeker eenige reden meer dan voor 't glimlachen, want onze Bernard zag er welgedaan en blozend uit, als een jongen die zijn jeugd goed'eels op 't vrije veld, onder boomen en tusschen bloemen heeft doorgebracht. Als echter het boertje den mond opendeed en eerst schuchter, later meer vrijmoedig, zijn meening zei, dan voelde ieder al zeer spoedig, dat in dit nieuwe lid minstens zooveel wijsheid woonde, als in een der oude, ja misschien wel in twee.

CORRESPONDENTIE.

Eenige vragen hopen we spoedig te behandelen.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie)

Geachte Redactie

Hetgeen in de laatste tijden geschiedt met betrekking tot de Theol. School te Kampen trekt niet alleen de aandacht, maar ik geloof dat door velen, niet alleen uit de vroegere Chr. Geref. maar ook uit de vroegere Ned. Geref. pijnlijk gevoeld is het heengaan der Proff. Bavinck en Biesterveld en het besluit van Dr. Bavinck, waarbij hij de redactie der *Bazuin* neerlegt. Ik geloof werkelijk, dat ook vele Broeders, al schrijven ze niet in de bladen, dien toestand diep gevoelen.

Het is mijn doel niet om te schrijven over de Arnhemsche Synode of over de Proff. Bavinck en Biesterveld, noch over de Curatoren. Daar is al te veel over geschreven. Maar ik wenschte wel te spreken over iets, dat naar ik hoop, nog in veler hart leeft bij A en B.

Het is toch opmerkelijk en tevens bedroevend, dat wanneer men de stukken leest in de verschillende bladen, men eenerzijds de schuld van den huidigen toestand geeft aan „de Doleerenden" zooals men ze dan liefst noemt of aan enkelen uit hen, en andererzijds aan de partij die „een beginsel" maakt van de eigen inrichting.

En dan wordt er wel geklaagd, dat wij tot bespotting geworden zijn voor de wereld, maar ik vraag toch met allen ernst: Is het wonder? Zal het zoo beter worden?

Als de een schrijft: Heilig A en schuldig B, en de ander alleen schuld schijnt te kunnen vinden bij zekere mannen van A, meent men dan voor God waarlijk, dat dit de wijze is om uit de ellende te geraken?

Zijn wij dan blind? Is er in de gansche geschiedenis van '92 af geen oorzaak om te erkennen, dat van beide zijden de hand in den boezem gestoken moet worden?

Ik meen, dat voor ons als kerken toch ook geldt en voor de woordvoerders in de pers, wat in 't persoonlijk leven naar Gods Woord ook de eenig rechte weg is.

Als twee broeders met elkander in onmin geraakt zijn, meent men dan dat ze elkander vinden willen door elkander de schuld te geven, of door uit te zoeken wie wel de eerste aanleiding geweest is, of door op een weegschaaltje te wegen, wie de meeste schuld heeft?

Of is het naar Gods Woord en de practijk van het Christelijk leven alzóó, dat *beiden* schuld moeten erkennen? Ja, dat ook degene die voor zichzelven meent, dat de ander *meer* schuld heeft, nochtans de eerste nog moet zijn om (niet voor den vorm, maar) in oprechtheid schuld te erkennen en de broederhand te bieden?

Dit geschiedt niet — en daardoor woedt de strijd voort en daardoor zijn wij zelf schuld, dat wij tot een bespotting worden.

Het is wel mogelijk, dat het verkrijgen van eenheid in opleiding voor langen tijd nu onbereikbaar zal zijn na de benoeming van nieuwe hoogleeraren te Kampen, maar — aan den broederstrijd en de verwarring *kan* een einde komen, als het zoowel van de eene als van de andere zijde ernst is om niet slechts te strijden voor eigen ideeën (waarvoor tevergeefs van één van beide zijden besliste aanwijzing uit Gods Woord te geven is) maar om de verbreking van de eenheid der kerken en de toenemende verwijdering nog te voorkomen.

Het trof mij daarom zoo smartelijk toen Ds. Gispen onlangs schreef, dat men in onze dagen niet meer scheen te moeten komen met de vermaning om in de schuld te komen, maar dat men maar beproeven moest langs den weg van redeneering uit de ellende te komen. Ik gevoelde, dat er waarheid lag in zijn schrijven, als men de bladen leest, doch is het niet diep treurig als in de Geref. kerken dit de toestand is?

Dit woord moest mij van het hart met de bede, dat men eens niet met redeneering zich zocht vrij te maken, maar dat waarlijk overwogen worde of, dit niet in de eerste plaats de weg is tot herstelling van wat nu reeds bedorven werd. Want om 't met deze namen eens uit te drukken: noch Amsterdam noch Kampen gaat in dezen vrij uit.

Met dank voor de plaatsing

G. L. GORIS, *v. d. m.*

Hoek van Holland, 30 Dec. 1902.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Meerkerk, W. Oosterbeert, cand. te Appingedam. — Harmelen, A. Middelkoop, te Nijkerk o/d Veluwe. — Wildervank, N. J. van Goor te Halfweg. — Westmaas, L. J. C. Kreijt, te Monnikendam.

AANGENOMEN: De Krim, G. Goris, te Vroomshoop. — Emmen, Bakker, te Bunschoten **A.**

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Grootegast, G. Barger, cand. — Oud-Beijerland, W. Bieshaar, te Groot Ammers. — Oosterwierum, J. Visser, te Doersum. — Wittewierum, J. Kroneman, te Garrelsweer.

AANGENOMEN: Alkmaar, J. A. C. van Leeuwen te Avereest. — Heemskerk, A. Snethlage, cand. te Amsterdam. — Goudriaan, A. G. van Willemswaard, cand. — Hoek E. Raams, cand.

BEDANKT: Tiel, W. Bax Jr., te Roosendaal. — Harmelen, Ij. Doornveld, te Andel. — Lienden, H. C. Kambers, te Lunteren. — Zutfen, J. Homan, te 't Zandt. — Moerdijk, J. D. Schmidt, te St. Antoniepolder. — Tjerkgaast, J. Swart, te Littelbert. — Mastricht, A. J. Andé Douwes, te Winterswijk. — Callantsoog, P. R. A. van Meurs, te Barsingerhorn. — Hoogblokland, T. Kijftenbelt, cand.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 31 *December, ten bedrage van* ƒ 1.20, *per postwissel over te maken, welken men gelieve te adresseeren aan*

De Administratie van „De Heraut" Amsterdam.

Inteekenaren op het premiewerk DE GEMEENE GRATIE, *die het daarvoor verschuldigde driemaandelijks wenschen te voldoen, herinneren wij aan de kwartaal-betaling van* ƒ —.75 *per aangevraagd exemplaar.*

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Jan. 1903.

Plaatsgebrek noodzaakt ons Advertentiën tot een volgend Nr. uit te stellen.

Advertentiën.

Heden nam de Heere tot Zich in Zijne heerlijkheid, onzen innig geliefden Zoon en Broeder,

BERNARD WILLEM MONNIK,

in den ouderdom van ruim 25 jaar.

Dr. A. J. W. MONNIK.
J. J. MONNIK.
J. H. MONNIK.
A. J. W. MONNIK.
A. H. MONNIK.

Vorden, 5 Januari 1903.

Voor de zeer vele bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Pleegvader, betuig ik, mede namens mijne kinderen, mijnen hartelijken dank.

Wed°. K. G. TULP—RUNHAAR.

Zwolle, 5 Januari 1903.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijnen onvergetelijken Echtgenoot, betuig ik langs dezen weg mijnen **hartelijken dank.**

Wed. C. HARMSEN—
MODDERKOLK.

Apeldoorn, 6 Januari 1903.

Voor de vele bewijzen van deelneming, bij het overlijden van onze geliefde Dochter, Moeder en Behuwdmoeder,

GRIETJE MEULINK—SMIT

ondervonden, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Wed. J. SMIT—SLAGER.
J. MEULINK.
K. MEULINK—SCHAAPMAN.

Zwartsluis, 10 Januari 1903.

L. G. WEISZ & C°.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

Voor Zuid-Afrika

wordt **gevraagd** een **bekwaam WAGENMAKERSKNECHT,** Geref. Godsd. en van zedelijk gedrag.

Nadere inlichtingen te bekomen bij
C. GUTTER, Timmerman, te *Andijk.*

Best adres voor Orgels

van de eenvoudigste tot de meest luxe soorten, in stijl en houtsoort naar verkiezing. Vraag Catalogus.

BREEBAART's

Orgelhandel,

DAMRAK 22, AMSTERDAM.

Ruime keuze Kalenders,

alsmede **HANDBOEK** *door LITTOOY en FERINGA, enz.*

Aanbevelend, **W. BRINK,**
Z. Stationstraat, Groningen

Vermelding der liefdegaven voor eene op te richten **Christelijke School te Overschild.**

Nijemirdum G. K. ƒ 1, Koudekerke G. K. ƒ 2, Nijkerk G. K. (o. d. Veluwe) ƒ 3, Wildervank G. K. ƒ 5, Naaldwijk G. K. ƒ 2.50, Beetgum G. K. ƒ 1.50, Zwammerdam G. K. ƒ 1, Maasland G. K. ƒ 2.50, Nieuwe Pekela G. K. ƒ 2, Rinsumageest G. K. ƒ 1, Oostwolde (Oldambt) G. K. ƒ 2.50. Boxum G. K. ƒ 2.50, Hijlaard G. K. ƒ 1, Stad aan 't Haringvliet G. K. ƒ 2.50, Anjum G. K. ƒ 1, Zeist G. K. ƒ 2, Tietjerk G. K. ƒ 2.50, Stroobos G. K. ƒ 2.50, Nieuw Lekkerland G. K. ƒ 1, Voorburg G. K. ƒ 1. Wanswerd G. K. ƒ 2.50, Leens G. K. ƒ 3, Maassluis B G. K. ƒ 2.50, Arnhem A en B G. K. ƒ 5, Leiderdorp G. K. ƒ 3, Winsum (Gron.) G. K. ƒ 5, Landsmeer G. K. ƒ 1, Coevorden G. K. ƒ 1, Zaamslag G. K. ƒ 2.50, Gasselte Nijveen G. K. ƒ 2.50, Augustinusga G. K. ƒ 1, Hazerswoude G. K. ƒ 1, Aalten B G. K. ƒ 2.50, Bergum G. K. ƒ 1, Vreeswijk G. K. ƒ 2.50, Zonnemaire G. K. ƒ 1.50, Middelstum G. K. ƒ 5, Delfzijl G. K. ƒ 5, Uithuizermeeden W. G. G. K. col. ƒ 20.34, Ten Post G. K. col. ƒ 30, Spijk A en B G. K. ƒ 130.50 gecol. aan de huizen, Bierum G. K. gecol. a. d. h. ƒ 60, Stedum G. K. gecol. a. d. h. ƒ 60.50, Schildwolde G. K. gecol. a. d. h. ƒ 180, Scheemda G. K. gecol. a. d. h. ƒ 20, Bedum G. K. A col. ƒ 20.25.

Voor deze liefdegaven onzen hartelijken dank aan de Kerken die ons eene gave of collecte zonden. Toch hebben we ons doel nog op verre na niet bereikt. Mochten ook dan de achtergebleven Kerken ons nog een gift of collecte zenden, opdat wij in staat worden gesteld aanstaande voorjaar te bouwen. Zijn er ook geen Broeders en Zusters, die de Heere rijkelijk met aardsche goederen heeft bedeeld, die roeping en liefde gevoelen voor eene Christelijke School te **Overschild?** Och! verblijdt ons met uwe gaven, opdat ook wij onze kinderen kunnen laten onderwijzen naar den eisch van Gods Woord.

Namens het Bestuur der Geref. Schoolvereeniging te Overschild,
A. ROUAAN, *Voorzitter.*
K. HEERES, *Secr.*
H. WIGBOLDUS, *Penningm.*
Ds. L. BOS, *Corresp. van het Lovaal-Comité.*

Verschenen en alom te bekomen:

Voorstel-BAVINCK en Voorstel-BOS,

met elkander vergeleken

DOOR

T. BOS en M. NOORDTZIJ.

49 pag. Prijs ƒ 0.30.

Uitgave van **JAN HAAN,** te *Groningen.*

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN,

DAMRAK 60 en DAM 15–17.

Koopen en verkoopen **EFFECTEN** en vreemde **COUPONS.** Wisselen Gouden en Zilveren **MUNTEN** en vreemde **BANKNOTEN.** Sluiten **PROLONGATIËN** en **BELEENINGEN.** Nemen gelden à **DEPOSITO** tot dagelijks vast te stellen rentekoers.

Wanneer ge nog niet in het bezit zijt,

voorzie dan uw gezin van een **deugdelijk AMERIKAANSCH ORGEL** en bepaal daartoe uwe keus bij een van onderstaande fabrikaten:

Packard Co., Karn Co.,
Doherty Co., Estey Co.,
Cable Co., Burdett Co.

Steeds in groote sorteering voorhanden bij:

GOLDSCHMEDING's Amerik. Orgelhandel,

Warmoesstraat 141, Keizersgracht 305, Amsterdam, en de bekende Agentschappen.

CATALOGUS OP AANVRAGE GRATIS.
BILLIJKE PRIJSNOTEERING.
DESGEWENSCHT GEMAKKELIJKE BETALING.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 547 en 549.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:
Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE
Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

VEREENIGING „Dr. Scheurer's (Petronella) Hospitaal."

Aan Giften: **Aalst:** N. N. ƒ 5. **Aalten:** door Dr. Sch. gecoll. op een feest ƒ 11.80; Zend. comm. ƒ 7.50; d. mevr. v. D. v. mej. S. W. ƒ 0.50; mej. S. ƒ 0.25. **Andijk:** door den heer J. S. gev. kerkzaakje van N. N. ƒ 2; idem van N. N. ƒ 2.97. **Anjum:** door mej. B. uit de bus der Chr. school ƒ 5.52. **Amsterdam:** N. N. ƒ 3.50; door mej. M. v. den heer d. L. ƒ 1; door mej. R. van N. N. ƒ 50; d. h. G. ƒ 1; d. Ds. v. S., van mej. M. V. ƒ 3; mej. A. Z. ƒ 3.50; d. h.h. diak. gev. kerkez. N. R. van V. P. ƒ 0.50; verz. d. Ds. O. ƒ 56.25; B. P. ƒ 0.25; d. den h. v. d. N. van h.h. coll. ƒ 2.50; idem van A. W. K. ƒ 0.20; d. mej. T. van de dames H. en B. v/d bedden ƒ 2.50; door mej. C. versl. verk. ƒ 0.10. **Arnhem:** d. gz. v. L. S. en mej. A. R. verz. (voor de bedden) ƒ 1.25. **Baarn:** d. mej. P. jonged. ver. ƒ 1.50. **Beetgumermolen:** d. Ds. B. Zend. busje Chr. jonged. ver. „Bidt en Werkt" ƒ 4.70; T. D. v. d. S. ƒ 1. **Bodegraven:** d. mevr. B. van Ds. V. ƒ 1; Ds. d. M. ƒ 2; C. B. ƒ 1; mej. J. d. B. ƒ 2.50; mej. v. d. G. ƒ 2.50; mej. B. ƒ 1; mevr. B. ƒ 0.50. **Brussel:** d. mej. v. D. Geref. meisjes. ver. ƒ 5. **Bunde (O. F.):** Ds. L. S. ƒ 1. **Cubaard:** wed. v. d. M. ƒ 4. **Dedemsvaart:** de heer W. v. H. Pz. ƒ 4.68½. **Deventer:** d. mej. R. gift ƒ 1. **Dieren:** d. mej. v. S. v. d. h. M. S. ƒ 1. **Dordrecht:** d. mej. v. d. G. van N. N. ƒ 0.50. **Edam:** d. mej. v. d. M. van N. N. ƒ 2.50. **Ede:** wed. J. T. ƒ 12.50. **Enschedee:** d. mej. G., meisjes Chr. handwerksch. ƒ 6.56½. **Enkhuizen:** d. mej. d. B. v. mej. K. B. ƒ 2.50. **Geesteren:** d. mej. K. gec. jaarl. jonged. ver. ƒ 2.54. **Goes:** d. mej. 't C., v. mej. v. d. K. ƒ 0.50; mej. M. ƒ 0.50; mej. B. ƒ 0.50. **'s Gravenhage:** d. Dr. S. van N. N. ƒ 25; d. jonkvr. d. J. van. mej. S. ƒ 1; d. Mej. G. v. Mevr. T. ƒ 0.50; d. Mej. de R. ƒ 0.50, Mej. V. S. ƒ 1; N. N. d. mevr. v. d. L. ƒ 2.50. **Halfweg:** d. mej. S. van C. d. K. ƒ 0.75. **Harderwijk:** d. mevr. W. van mej. L. ƒ 1. **Heeg:** d. wed. J. B. verz. ƒ 2.50. **Helder:** d. den h. B. zend. comm. Ger. Kerk ƒ 25. **Hilversum:** d. den h. A. S. comm. voor Uitw. Zend. ƒ 20. **Heteren:** d. mej. J. v. D. van mej. v. d. O. ƒ 0.50. **Hoogeveen:** d. mej. B. van mej. M. ƒ 0.25. **Katwijk:** mej. J. v. W. ƒ 2.50. **Klundert:** d. mej. L. van N. N. ƒ 0.25 **Koudum:** d. den h. G. B. v/d Ger. Zend. ver. ƒ 5. **Kraliugen:** d. mej. H. d. mej. J. M. V. van N. N. ƒ 1; N. N. ƒ 1; mevr. M. ƒ 2.50. **Leens:** d. mej. B. van T. B. ƒ 0.50. **Leiden:** d. den h. J. H. D. van N. N. ƒ 2.50; T. H. M. na lezen v/h versl. ƒ 1. **Lemmer:** d. mej. W. van H. d. V. ƒ 0.50. **Lent:** d. mej. E. verz. ƒ 6.50. **Loenersloot:** d. den h. V. C. A. zond. sch. ƒ 4.80. **Maasland:** d. mej. D. verz. bruiloft J. L. en N. v. d. A. ƒ 2.20. **Makkum:** d. den h. H. u/d Zend. kas Ger. kerk ƒ 25. **Monnikendam:** d. mevr. K. K. gift ƒ 1.50. **Mijdrecht:** d. mevr. K. v/e arm vrouwtje ƒ 0.12½. **Neede:** d. den h. K. v/d Raad der Ger. kerk ƒ 2.50. **Nieuwveen:** d. mevr. v. D. verz. o/d. verpl. van Elim en Johannes-stichting ƒ 7.83. **Nijgen:** d. mej. D. verz. ƒ 2 **Oostzaan:** d. mej. d. V. u/h busje ƒ 6; verz. d. 2 jonged. ƒ 11.50. **Oostwolde:** d. Ds. J. B. van N. N. ƒ 10. **Rotterdam:** d. mej. D. v. N. N. ƒ 1; Chr. jongel. ver. Timotheus ƒ 5; d. den h. d. H. ƒ 0.25; d. J. C. F. v. B. ƒ 0.25; d. Ds. V. van W. d. V. ƒ 2.50; d. mej. W. ƒ 0.50; d. F. L. N. van d. h. S. O. ƒ 0.25; d. W. H. M. N. van R. ƒ 0.25; d. mej. B. K. B. na lezen v/h versl. ƒ 2.50; d. h. C. A. v. d. B. ƒ 2.50; extra giften ƒ 23.23½; kind. Zond. sch. wijlen Dr. d. H. ƒ 2.50. **Schiedam:** d. mej. K. van J. W. ƒ 0.50; N. N. na lezen v/h versl. ƒ 0.50. **Schoondijke:** d. mej. E. C. v/d Chr. meisjes ver. ƒ 5. **Sas van Gent c. a.:** d. mej. d. B. gift ƒ 1. **Utrecht:** d. mej. V. B. C. verz. d. mej. v. d. V. ƒ 4; gift ƒ 2.50; gift ƒ 1. **Veldwijk:** d. mej. M. meisjes ver. „Bidt en Werkt" ƒ 20; idem idem ƒ 10. **Velzen:** d. mej. V. van N. N. ƒ 2; mej. H. M. V. ƒ 1. **Voorburg:** d. mej. v. L. van mevr. W. ƒ 2.50. **Voorthuizen:** d. mej. B. gift ƒ 0.50. **Voorschoten:** d. mej. G. busje Chr. sch. ƒ 13. **Vorden:** d. mej. M. van J. d. J. ƒ 1. **Zaandam:** d. den h. B. gev. coll. Ger. kerk B pinkst. dag ƒ 1. **Zalt-Bommel:** d. den h. H., mej. H. d. V. ƒ 1; en 2200 gebr. postzegels. **Zeist:** d. den h. E. van N. N. ƒ 6. **Zelhem:** d. mej. S. Chr. jong. ver. ƒ 2.50, reisbelasting dames W. ƒ 1.50; wed. M. ƒ 1. **Zevenhoven:** d. mej. v. V., mej. J. L. ƒ 0.20. **Zierikzee:** d mej. M., wed. v. d. V. ƒ 1; wed. L. ƒ 0.50. **Zwolle:** d. mevr. P. v. A., wed. B. ƒ 2.50; Dr. H. T. ƒ 4. **Zwijndrecht:** Ger. jongel. ver. ƒ 5. Totaal ƒ 657.47.

(Voortzetting in het volgend nummer.)

J. A. M. VAN SCHELVEN,
Penningmeesteresse,
Amsterdam, Heerengracht 250.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,

Gevestigd te GRONINGEN.

Commissarissen: PROF. MR. D. P. D. FABIUS, J. H. DE WAAL MALEFIJT, A. W. SCHIPPERS, JHR. H. A. WTTEWAALL VAN STOETWEGEN, H. LUIKING, MR. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK.

Raad van Toezicht: J. BOUWES, JOHS. TERPSTRA, MR. H. VAN DER VEGTE.

Verstrekt geld op eerste Hypotheek, zonder vooruitbetaling van rente. Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven, koers 99¾ pCt, in stukken van ƒ 1000.—, ƒ 500.—, ƒ 100.— en ƒ 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij hare Agenten en bij alle Commissionnairs en Makelaars in effecten. Inlichtingen worden verstrekt te *Amsterdam* door de H.H.: L. G. WEISZ & Co., Westermarkt 21 en RADIUS en DANE, Keizersgracht 207 en *Hilversum*, Torenlaan 58; te *Rotterdam* door den heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:
M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

Bij den Uitgever K. LE COINTRE, te **Middelburg,** is verschenen:

HANDBOEK

ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland, voor het jaar 1903. (15e jaargang).

Onder redactie van

DD. J. H. FEBINGA en A. LITTOOY.

Prijs 35 Cent. — Ingenaaid 45 Cent.

Toezending p. p. verhoogt met 10 Cent.

Het Mengelwerk bevat o. m.: *De Zendingsorde.* Eene bijdrage van DS. TAZELAAR, over Petrus Dathenus en een *In Memoriam* van de overleden predikanten STUCKWISCH, SPOEL, DEKKER, Prof. WIELENGA, KEULEMANS, KRUYSWIJK, v. D. LINDEN en Dr. VAN GOOR.

Verkrijgbaar in den Boekhandel en bij den Uitgever na ontvangst van het bedrag.

Bij ZALSMAN te Kampen verschijnt:

Roeping en Wedergeboorte

DOOR

Dr. H. BAVINCK.

246 bladz.

Ingenaaid ƒ 1.75; in prachtband ƒ 2.25.

Alle Boekhandelaren nemen bestellingen aan. Wie het bedrag per postwissel zendt, ontvangt het **franco** thuis.

PIJPORGELS

voor kleine Kerken, steeds voorhanden aan de Orgelfabriek van de Firma

C. C. BENDER, te Leiden.

PORTRET

VAN

Dr. H. BAVINCK.

(CABINET-FORMAAT)

30 cent.

Op bestelling alom te bekomen.

Bij toezending van het bedrag wordt het fr. p. p. gezonden door den uitgever ZALSMAN te *Kampen.*

Bij J. H. KOK, te Kampen, verscheen:

Titel-Register op De Heraut.

No. 1–1300.
7 December 1877 — 7 December 1902.

4°. *formaat.*

Prijs **ƒ 2.25.** *Gebonden* **ƒ 2.90.**

Vraag prospectus aan s. v. p.

Boek- en Courantdrukkerij:
DE ERVEN KRÖBER & BAKELS,
Amsterdam.